

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. ומה שור ... חייב בכופר.....2
- ב. ככל אשר יושת עליו ולא על אדם.....2
- ג. אדם ... חייב בארבעה דברים.....4
- ד. איש בעמיתו ולא שור בעמיתו.....5
- ה. רגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק ... איכא כופר ברגל.....5
- ו. אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן.....6
- ז. סימא את עין חברו ושיבר את הכלים משלם נזק שלם... נזק אין ארבעה דברים לא 7
- ח. היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה ועמד ונפלה לענין נזקין חייב לענין ארבעה דברים פטור.....8
- ט. לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה.....9
- י. לענין גלות פטור.....9
- יא. לענין עבד ... הרי שהיה רבו רופא ואמר לו כחול עיני וסימאה חתור לי שיני והפילה שיחק באדון ויצא לחרות רשב"ג אומר ושיחתה עד שיתכוין לשחתה.....10
- יב. הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה ... לענין גלות חייב.....11
- יג. נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע לענין נזקין חייב לענין ד' דברים פטור.....11
- יד. לענין שבת מלאכת מחשבת בעינן.....11
- טו. לענין גלות אשר לא צדה אמר רחמנא פרט לנתכוין לזרוק שתים וזרק ד'.....11
- טז. נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה ... לענין שבת באומר כל מקום שתרצה תנוח אין אי לא לא 12
- יז. זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור מאי טעמא מנא תבירא תבר...12
- יח. זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים או כסתות בא אחר וסלקן או קדם וסלקן פטור מאי טעמא בעידנא דשדייה פסוקי מפסקי גיריה.....14
- יט. הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה כולן פטורין 15

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף כו.

א. ומה שזר... חייב בכופר

כבר התבאר לעיל דף ד. שבהמה שהמיתה אדם בכונה חייב הבעלים גם בתשלומי כופר, והכופר הוא קנס שאין גובין בזמן הזה, ואם תפס אין מוציאין מידו, ומ"מ חייב לצאת ידי שמים ולשלם¹.

ובזמן הזה שאין לנו בעוונותינו בית דין של עשרים ושלושה וא"א לגמור דינו של שזר הנסקל שזר שהמיתה אדם או שנעברה בו עבירה אין איסור באכילתו אם נשחט וי"א² שלכתחילה לא ישחטו על מנת לאוכלו אלא ימכרו לעכו"ם ובדיעבד אם שחטן מותר לאוכלו וי"א שמצוה לשוחטו ולאכלו מיד ולא ישהנו למוכרו או להניחו בחיים כלל ומ"מ אין לכתוב על עורו ספרי תורה תפילין ומזוזות.

ב. נבל אשר יושת עליו ולא על אדם

עוד התבאר שם שמוזהרין בית³ דין שלא ליקח כופר, כלומר פדיון⁴, מן הרוצח⁵. ואפילו נתן כל ממון שבעולם.

¹ ע"י ערוה"ש סימן תה שהאריך בפרטי דיני כופר, ואינו נוהג בקרן תמה (ואף לא בשן, שהוא משונה לאכול אדם, והו"ל בקרן), אלא בקרן מועדת וברגל, באופנים שהייב בהם, ודוקא כשהרגו בכונה, ע"י קצה"ח שם סק"א, ודיני קנס בזמנה"ז נתבארו קצת לעיל דף ב. ומ"מ נראה שבכופר לכו"ע חייב לצאת ידי שימים, שהרי כתב הרמב"ם שהבעלים חייב מיתה לשמים, והכופר הוא כפרתו, ע"י קצה"ח סי' תי סק"ד, ושזר שהרג עבד כנעני של חבירו משלם לי' סלעים, וגם זה מתשלומי קנס, וע"י בערוה"ש שם כמה פרטים בהלכה זו.

² בט"ז יו"ד סימן קנג כתב שבזמנה"ז ליכא גמר דין ומותר באכילה, ובשם יש מי שהורה כתב שאסור באכילה וכתב שמעות הוא, וכונתו לתשובת הב"ח שאוסר, וע"י פת"ש ודרכ"ת שם, וכן בקובץ הפוסקים סימן א סעיף א מדברי האחרונים שיש אוסרים באכילה ויש אוסרים אף בהנאה, עפ"י דברי הגמרא בסנהדרין שם, ובפת"ש כתב בשם יד אליהו שאין לכתוב על עורה סת"ם, ומצדד לומר שאף בדיעבד צריך גניזה, וע"י שו"ת בית יצחק או"ח סימן עה, ומדברי היש"ש שהביא הגר"א כסימן שפכ סק"א משמע שמותר באכילה, ולדבריו כתב בערוה"ש שאם הרגו אחר חייב לשלם הפסד ההריגה. ועיין בשו"ת חכם צבי סי' פ"ד שהאריך בזה וכתב "משום ובערת הרע מצוה לשוחטו ולהעבירו מן העולם כיון שאין לנו בית דין בזה"ז שנוכל לבערו ע"פ בית דין כעיקר מצוותו וכן כתב בספר חסידים להיתר וכבר נודע גדולות מחברו זצ"ל"ה וכ"כ הט"ז ז"ל סי' קנ"ג ב"ד ואין להתמיר כלל וכלל"

³ רמב"ם רוצח פ"א ה"ד ובסה"מ ל"ת רצה

⁴ לשון החינוך ת"ב

⁵ "פירוש דהוה ס"ד למפטריה כדי לקיים נפש מישראל ויש לפרש דקא ס"ד דקרא אתא למעוטי דעל הרציחה לחד לא תשקול מיניה ממזנא מלבד שנהרגנו דחמירא טובא הריגת נפש דלא סגי ליה להתכפר אלא בנפשו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ואפילו מן הרוצח⁶ בשגגה מוזהרין בית דין שלא ליקח כופר, כלומר פדיון⁷, כדי לישוב בעירו ואפילו נתן כל ממון שבעולם שנאמר (שם פסוק לב) וְלֹא תִקְחוּ כֶּפֶר לְנוֹס אֶל עֵיר מְקֻלָּטוֹ. לא היה הצורך לומר שלא ניקח כופר שלא ינוס שם כלל, כי כל הורג נפש בשגגה מתחלה יפחד מגואל הדם שלא ימיתו בחום לבבו, או שיחשוד אותו במזיד ולא ידבר בכופר שלא ינוס שם אבל אחרי נוסו, ידבר בכופר שישוב אל ארצו ולא יתעכב שם כל ימי הכהן ואחרי שיברח ויעמוד לפני העדה למשפט ופטרו אותו לא יפחד, ואז ירצה לשוב אל ביתו קודם הזמן, ועל כן הזהירנו הכתוב מזה⁸.

אפילו רצה גואל הדם לפטרו מגלות או מיתה, אין לגואל הדם ליקח ממון מן הרוצח ולמחול עליו, שאין נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם אלא קנין הקב"ה שנאמר (במדבר לה פסוק לא) וְלֹא תִקְחוּ כֶּפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר הוּא רָשָׁע לְמוֹת וְאִין לַךְ דָּבָר שֶׁהַקְפִּידָה תוֹרָה עֲלָיו כְּשֶׁפִּיכּוֹת דְּמַיִם שֶׁנֶּאֱמַר (שם פסוק לג) וְלֹא תִחְנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִחְנִיף אֶת הָאָרֶץ וְלֹאֲרָץ לֹא יִכְפֹּר לְדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדָם שָׁפְכוֹ.

ואפילו עשה תשובה, אין לבי"ד או לגואל הדם לקבל פדיון נפשו¹⁰.

איסור זה נוהג בכל אחד מישראל¹¹ ואפי' בנקבות שאינם שייכות לדין וכגון שאם יבוא ביד אשה ענין שישאלו ממנה להציל נפש רוצח בשביל ממון, ובידה להצילו יבוא ביד אשה ענין שישאלו ממנה להחזירו מגלותו או להצילו שלא יגלה בשביל ממון, ובידה להצילו שהיא מוזהרת משום לאוים אלו שלא ליקח ממון להצילו. ואין לוקים על לאוים אלו¹². ונוהגים בזמן הבית, שעכשיו בזמן הזה אין לנו עסק בדיני נפשות¹³.

ובממונו והיינו דכתיב לא תקחו כופר דומיא דמאי דכתיב גבי שור שהרג את הנפש ואם כופר יושת עליו ומסיים קרא כי מות יומת פירושו דיו מיתתו ולא תענישנו עוד". שיטה מקובצת כתובות דף ל"ז ב'

⁶ רמב"ם רוצח פ"ה ה"א ובס"מ ל"ת רצו

⁷ לשון החינוך תי"ב

⁸ רמב"ן עה"ת שם

⁹ שם

¹⁰ חידושי דינין והלכות למהר"י ווייל סימן ס"א

¹¹ ובר"מ כאן מבואר, ומוזהרין בית דין שלא יקחו כופר, ואורחא דמילתא נקיט שעל פי הרוב בידם הוא הדבר הזה, אבל מודה שכל אחד מוזהר בדברי הרב המחבר, וזה פשוט מנ"ח שם

¹² ופשוט דהוי לאו שבממון דניתן לתשלומים ואין לוקים. ונראה דהוי כמו שוחד וריבית שאינו חייב להחזירו רק כשתבעו כיון דנתן ברצון, שם

¹³ חינוך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ובכל אופן אין דין תשלומים בהורג אדם בן חורין¹⁴.

ג. אדם... חייב בארבעה דברים

עוד התבאר שם שהחובל בחבירו¹⁵ חייב¹⁶ לפעמים בחמשה מיני תשלומין, כפי שיש בחבלתו¹⁷, והן:

- א. **נזק**, כלומר תשלום לנחבל עקב הפחתת דמיו מחמת החבלה. ומעריכים את דמי הנזק בכך שרואים את הנחבל כאילו הוא עבד הנמכר בשוק, ושמים כמה היה שווה לפני שנחבל וכמה הוא שווה לאחר שנחבל, ואת ההפרש משלם החובל כדמי נזק.
- ב. **צער**, כלומר תשלום לנחבל עקב הכאב והסבל שגרם לו החובל. ומעריכים את דמי הצער בכך שאומדים כמה אדם היה מוכן לשלם כדי להינצל מסבל דומה
- ג. **ריפוי**, תשלום לנחבל לשם כיסוי ההוצאות להתרפאותו מן החבלה כולל שכר הרופא, דמי התרופות וכדומה.
- ד. **שבת**, כלומר כתשלום לנחבל על הזמן שהוא בטל ממלאכתו מחמת החבלה. ומעריכים את דמי השבת בכך שרואים את הנחבל כאילו הוא שומר קישואים (ואם סימא את עיניו – כאילו הוא טוחן ברחיים), שהיא מלאכה שאף קטוע יד או קטוע רגל מסוגל לעשותה, וכעת מחמת חבלתו אינו מסוגל לעשותה, משום כך על החובל לשלם לנחבל דמי שכירותו כשומר קישואים.
- ה. **בושת**¹⁸. כלומר חיוב תשלומים על הבושה והחרפה ואומדים את דמי הבושת לפי המבייש והמתבייש, כלומר: הערכת הבושת על ידי בית דין נקבעת על פי נסיבות כל מקרה ומקרה: לפי המבייש ולפי המתבייש, שכל שהמבייש נקלה יותר בושתו מרובה, וכל שהמתבייש חשוב יותר, בושתו מרובה.

¹⁴ לא מיבעיא במקום שיש חיוב מיתה, דאמרינן קם ליה בדרבה מיניה, ואפילו בשוגג הרי קי"ל שחייבי מיתות ב"ד פטורים מתשלומין, אלא אפילו במקום שאין חיוב מיתה, לא מצינו דין תשלומין בהורג נפש, וכמ"ש הרמב"ם בפ"ד מדה' רוצח.

¹⁵ שו"ע סימן א סעיף ה, וכשיתן לו שיעור הראוי, והיינו לפי שיקול דעת ב"ד, מתירין לו אף על פי שאין הניזק מתפייס בכך (שו"ע ורמ"א שם).

¹⁶ שו"ע ונו"כ הו"מ תכ ג

¹⁷ והיינו אם יש בו כל החמשה משלם כולם, ואם אין אחד מכל אלה, או שהוא פטור מאחד מהם מאיזו סיבה אינו משלם רק מה שהוא חייב.

¹⁸ וכתב הש"ך שה' דברים גובים מעידית.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אולם אין גובין נזק צער ובושת בזמה¹⁹, וי"א²⁰ ששבת ורפוי גובים.

אף בנזקין שאין גובין ע"י ב"ד בזמה²¹, חייב המזיק²¹ לשלם, וב"ד מנדין אותו עד שיפייס את הניזק²², וכ"ש שאם תפס הניזק שאין מוציאין מידו, ויש אומרים²³ שב"ד נזקקין לשומת הנזק כדי שידע כמה לתפוס.

ד. איש בעמיתו ולא שור בעמיתו

שור שהזיק אדם, דינו כהזיק שור או ממוזן אחר²⁴, אבל פטור מתשלומי צער רפוי שבת ובושת²⁵, וכן אם נגח אשה והפילה פטור מדמי ולדות²⁶.

ה. רגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק ... אינא כופר

ברגל

¹⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ א סעיף ב, דנוקי אדם באדם בחבלות שיש בהם נזק הוא מילתא דלא שכיחא (וצער ובושת בלא"ה אין בהם חסרון כים ודמיא לקנס). והרמב"ם פ"ה מה' חובל סובר שזנזק וצער הם קנס ממש ויש בהם דין מודה בקנס שפטור, אבל הראב"ד והמ"מ חולקים דכל ה' דברים הם ממוזן ולא קנס, עיין שם, ועי' בטור סימן פז סעיף מ ובנו"כ שם.

²⁰ שו"ע שם, שמכות ופצעים שיש בהם שבת וריפוי מילתא דשכיחא הוא, ולכן אף בחבלות שאינם שכיחים גובים, והוא דעת הרמב"ם, אבל הרמ"א כתב בשם הרא"ש שאף שבת וריפוי אין גובין, שגם זה בכלל נזקי אדם באדם. ועי' שו"ת שבות יעקב ח"א סי' קעט בדין ה' דברים בזמה"ז.

²¹ ולא דוקא מדיני שמים, שהיוב גמור הוא, אלא שאין כח ביד ב"ד לכופ ולגבות בזמה"ז (בקצה"ח סימן לט סק"א הביא בשם הרמב"ן שיש מצוה לשלם נזיקין, שנאמר בעל הבור ישלם, ומחויב לקיים המצוה), ועדיף מתשלומי קנס שיש אומרים שאינו חייב לצי"ש, שבקנס בעינן אשר ירשיעון, וכל שלא הורשע ע"י ב"ד יש לומר שאינו חייב, אבל בזה אף על פי שעשאוהו בקנס חיוב גמור הוא, כשם שלא אמרו בזה מודה בקנס לפטרו. שוב ראיתי בקובץ הפוסקים סימן א בשם חידושי הרי"מ שדן בזה.

²² שו"ע סימן א סעיף ה, וכשיתן לו שיעור הראוי, והיינו לפי שיקול דעת ב"ד, מתירין לו אף על פי שאין הניזק מתפייס בכך (שו"ע ורמ"א שם), וכתב בנה"מ חידושים סק"י בשם התומים שאם מת המזיק אין מנדין ליורשים, כיון שאינו אלא מתקנת הגאונים שלא יתרבו בעלי זרוע ומזיקים בעולם, ובנו שלא היה במעל הזה אין מקום לקנסו.

²³ תומים בשם היש"ש, ולא קאמר הרמ"א שם שאין שומעין לו כי אם בקנס ממש.

²⁴ המאירי בפ' החובל (דרף צא ע"א) מדייק מהסוגיא שם שכשם שיש אומד לנזקי אדם כך יש אומד לנזקי שור המזיק, והיינו אם היה ראוי בנגיחה זו להמית ולהזיק היזק זה, וסיים שלא מצא כן בדברי הפוסקים, ונראה דדוקא כשהמית או שחבל באדם יש אומד, אבל בנזקי ממוזן בממוזן אפשר שמודה שאין דין אומד, והרי גם באדם שהזיק ממוזן לא מצינו דין אומד

²⁵ שו"ע שם, דוכי יתן איש בעמיתו כתיב ולא שור בעמיתו

²⁶ שו"ע שם סעיף ג, וסיים שאם נגח שפחה מעוברת ויצאו ילדיה חייב כאילו נגח בהמה מעוברת,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

בהמה שנכנסה²⁷ לחצר הניזק, ודרסה על גבי תינוק כדרך הלוכה והרגתהו, הבעלים משלמין את הכופר אפילו אם זו הפעם הראשונה שעשה כן²⁸, שהרגל מועדת להזיק כדרך הלוכה, וברשות הניזק חייב אף על השן והרגל. וי"א שאינו חייב אלא אם עשתה כן ג' פעמים²⁹, אבל ברה"ר אפילו בג' פעמים פטור לפי שאין חיוב הרגל ברה"ר.

בהמה שאכלה אדם משונה הוא ודינה כקרן, אולם חיות הטורפות שדרכן לאכול כל מיני בשר, ונכנסו לחצר הניזק ואכלו תינוק להנאתן, פטורין ממיתה והבעלים חייבים בכופר, וברה"ר פטורים³⁰. (ובמתחכך בכותל להנאתו והפילו על אדם ומת יתבאר בסעיף ט"ז:

נמצאת למד שהמועד שהמית בכוונה נסקל, והבעלים חייבין בכופר, ואם המית בלא כוונה פטור מן המיתה, והבעלים חייבין בכופר, ותם שהמית בלא כוונה פטור מן המיתה ומן הכופר, ואם נתכוון להמית, נסקל, והבעלים פטורין מן הכופר וכן מקנס העבד.

ו. אדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין ער בין ישן

אמרו חז"ל אדם³¹ מועד לעולם בין שוגג בין מזיד, בין אונס ובין ברצון, ובכל אופן שהזיק חייב לשלם, ויש אומרים שבאונס גמור פטור, וכמו שיתבאר להלן בעזה"ת.

²⁷ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה יג

²⁸ מ"מ שם וכן כתב רבינו ירוחם ז"ל נתיב ל"א ח"א דף פ"ה ע"א

²⁹ הרשב"א ז"ל דף מה: על מתני' שור שהיה מתחכך בכותל ד"ה אמר רב יוסף, דאע"פ דשן ורגל הן מועדין מתחילתן, לענין כופר מועד ג' פעמים בעינן וכמ"ש בפ' שור שנגח ארבעה וחמשה משמו של הראב"ד ז"ל והביא ראיה מסוגיא זאת מהאי בעיא דאמרינן מי נאמר מידי דהוה אקרן כיון דעבד זימנין תלתא אורחיה הוא ומשלם את הכופר אלמא פשיטא דעד דעביד זימנין תלתא לא מחייב בכופר ואף על גב דרגל מועדת מתחילתה עכ"ל. ואין ראיתו מכרעת ויעויין בספר המאור סביבות הרי"ף דף כ"ג ד"ה מאי לאו כופר והרמב"ן שם במלחמת ה' כתבו התוס' דה"ה דהבעיא הוי בשן דחיה דאורחא הוא וכו' והיינו ודאי בשן של ארי וזאב דאורחיהו לאכול ילדים קטנים כמ"ש מהרש"ל ז"ל ס' ל"ב וסיים ז"ל דהבהמה פשיטא דפטורה מסקילה דהו"ל שלא בכונה וכו' יעו"ש.

³⁰ וכ"מ מתוס' כ"ו. ד"ה רגל. ערוך השולחן חושן משפט סימן תה יב

³¹ שו"ע ונו"כ שם שע"א ותכ"א ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

גם ישן³² שהזיק חייב³³, ודוקא בכלים שהיו מונחים שם בשעה שבא לישן, אבל הישן ובא אחר והניח על ידו כליו, או ששכב לידו, ונתהפך זה בשנתו³⁴ והזיק פטור³⁵.

ז. סימא את עיני חבריו ושיבר את הנלים משלם נזק שלם... נזק אין ארבעה דברים לא

כל חבלה שיש בה נזק חייב לשלם בין שהיה שוגג או מזיד, בין ער ובין ישן, ואפילו אנוס, ותשלומי הנזק שוים בין כשהזק האדם באדם ובין כשהזק בשאר אבות הנזיקין.

אבל בתשלומי³⁶ צער רפוי ושבת חייב גם כשהזיק שלא בכונה³⁷, וכן בשוגג קרוב למזיד³⁸, אבל אנוס פטור באלה.

³² שו"ע ונו"כ תכא שם וסעי' י

³³ בשו"ע כתב שאם ישנו שניהם כאחד ונתהפך האחד על חבריו והזיקו או קרע בגדיו חייב, ולכאורה נראה דאירי בשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות, ולפי המבואר להלן בדעת הרמב"ם דשלא בכונה פטור, צ"ע למה חייב כאן, וגם לדעת הפוסקים שמחלקים בין הזיק להזיק צריך לחלק גם כאן, וצ"ע. פתחי חושן שם פרק א הערה כו

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

³⁵ ובשו"ע שם סיים שזה שהניחם בצדו פושע הוא, ופירש הסמ"ע שבא לומר שאם הזיק הישן בכלים חייב המניח, ויש להסתפק במה שפטור על הכלים, אם הוא דוקא בכלים שהניח בעל הכלים מפני שגם הוא פושע, משא"כ כשבא אחד והניח כלים של חברו, שאין בעל הכלי פושע, אפשר שגם הישן אינו אנוס נמור וחייב (ואפשר שהמניח פטור מדין גרמא), ומדברי התוס' משמע שהראשון אנוס נמור הוא, ונראה שלזה נתכוין הרמ"א שם שכתב וה"ה בכל אנוס גדול כזה פטור, ולשיטתו בסימן שעת שמוזק באנוס נמור פטור, והמחבר שם שהעתיק הטעם מפני שהוא פושע, לשיטתו שאינה מהלק.

³⁶ שו"ע ונו"כ תכא ג

³⁷ ואף על פי שכתבו בשו"ע בלשון יש אומרים, כבר כתבו הסמ"ע והגר"א שאין חולק בזה.

³⁸ עיין בערוה"ש כגון שנתקוטטו זה עם זה ותוך כדי קטטה דחף אחד את חבריו שלא בכונת נזק, ומבואר בשו"ע דה"ה כשנפל מן הגג ברוח מצויה חייב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ובבושת³⁹ אינו חייב אלא כשנתכוין לבייש, או כשנתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש⁴⁰, ונחלקו הפוסקים אם חייב בבושת באש שיש בו משום חציין⁴¹.

דף כו:

ח. היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה ועמד ונפלה לענין נזקין חייב לענין ארבעה דברים פטור

היתה אבן מונחת בחיקו⁴², בין שלא הכיר בה מעולם⁴³, בין שהכיר בה ושכחה⁴⁴, ועמד ונפלה האבן והזיקה חייב, ויש אומרים שאם ידוע מי הוא

³⁹ שו"ע ונו"כ שם א

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם יא, ובשו"ע הזכיר כמה אופנים בדין שלא בכונה שפטור מן הבושת, המבקע עצים ופרח מהם ע"ז והזיק (שו"ע שם סעיף ט), היתה אבן מונחת בחיקו ועמד ונפלה והזיקה, וכן נתכוין לזרוק למקום זה ונפל למקום אחר (שם סעיף י), וכתב הסמ"ע שם דה"ה הזורק אבן והוציא הלה ראשו וקיבלה, אפילו לדעת המחייבים בנזק (עי' פרק א), נפל מן הגג ברוח מצויה והזיק, אבל נתהפך בנפילתו כדי שיפול על האדם ולא יחבט חייב (שם סעיף יא), המזיק את אשתו בשעת תשמיש (אבל בנזק חייב, שו"ע שם סעיף יב), הדוחף חבירו לבור שלא בכונה, ואם עמד וראהו בשעת נפילה חשיב בכונה וחייב בבושת (שו"ע סימן תי סעיף לו ובש"ך שם סק"ג, והביא דעת הרש"ל שפוט"ר אא"כ דחפו שור ובא אדם והוסיף עליו). שנים שחבלו זה בזה, אפילו באופן שחייב בנזק משום שהיה יכול להציל עצמו בהכאה מועמת, פטור מבושת (רמ"א סימן תכא סעיף יג, ועי' פרק ב).

⁴¹ בשו"ע סימן תיח סעיף יז סתם שחייב בבושת כאילו הזיקו בידים, וכתב הסמ"ע שם ס"ק כג דכיון שעבר האש ברוח מצויה ה"ז כאילו ידע וכיון לכך, וכאילו נתכוין להזיק, ואף על גב דבנפל מן הגג ברוח מצויה פסק בסיומן תכא סעיף יא שפטור מבושת, צריך לומר דחשיב אונס יותר מהדליק אש, ובשם רש"י והר"ן כתב שפטור מבושת.

⁴² שו"ע ונו"כ תכא י

⁴³ יש לעיין כשלא הכיר בה מעולם, מ"ש מי שישן שהניחו כלים בצדו שהוא פטור, כמ"ש לעיל, ובדוחק אפשר לחלק דהתם איירי שהזיק בשעת שינה, משא"כ הכא שהוא ער והיה לו להעלות על דעתו שמא נמצא משהו בחיקו, ונראה דהיינו דוקא כשהזיק מכת עמידתו, דהוי אדם המזיק, אבל אם היה כלי זכוכית ונשברו והרסיסים הזיקו, אפשר דהוי כדין אש, והרי אש באונס פטור, ואם הזיק האבן לאחר שנח ה"ל בור וגם בור באונס פטור (אא"כ הוא ממונו וידע בו), ואפילו הכיר בה ושכחה נראה דפטור גם מדין אש וגם מדין בור. פתחי חושן חלקו פרק א הערה לג

⁴⁴ דומה לאונס אך אינו אונס גמור ולהכי אינו פטור מנזק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

בעל האבן הוא חייב⁴⁵. ובכל מקרה פטור מד' דברים שלענין זה נחשב כאונם.

ט. לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה

כבר התבאר במסכת הגיגה דף י: מלאכות שבת⁴⁶ נלמדות מהמשכן, ולא רק מהות המלאכה אלא גם איכותה, וכשם שבמשכן המלאכות היו "מלאכת מחשבת", גם בשבת כדי להתחייב עריך שהמלאכה שנעשית תהיה "מלאכת מחשבת"⁴⁷, ולכן יש תנאים ואופנים לאיסור מלאכה מן התורה להתחייב עליה, אך גם ללא התנאים הללו עדיין ישאר בדרך כלל איסור דרבנן,

מלאכת מחשבת נעשית בכונה למלאכה זו שהוא עושה, שבמשכן כל מלאכה שעשו חשבו אותה לעשות כדכתיב בויקהל (שמות לה פסוק לב – לג) וְלָחֲשַׁב מַחְשְׁבֹת וְגו' לַעֲשׂוֹת כָּל מְלָאכֶת מַחְשְׁבֹת אַבֵּל אִם אֵינּוּ מְכוּיָן לָהּ כִּלְלֵי פֶטוּר,

ולכן⁴⁸ אם היתה אבן מונחת לו בחיקו ולא ידע על כך, או ששכחה, וקם ונתנגלה לאורך ארבע אמות ברשות הרבים פטור⁴⁹.

י. לענין גלות פטור

⁴⁵ כן משמע בבאר הגולה סימן תטו ב אות ז ולכאורה חיובו הוא מדין אש כאבנו סכו"מ שהזיקו בשעת נפילה ברוח מצויה, וה"נ הוי כרוח מצויה, ועוד אפשר שחיובו הוא כמו המניח כלים בצד הישן שפושע הוא, ולפי"ז יש לדון כשהניח אבן של אחרים או של הפקר בחיקו של אחר, לסברת הבאה"ג, וצ"ע.

⁴⁶ ערוה"ש סי' רמב סעי' ב

⁴⁷ ודע שמצאתי דבר אחד שזה דבעינן מלאכת מחשבת הוי חומרא והיינו דמי שזורה את התבואה ברוח חייב והיא מאבות מלאכות ואע"ג דעיקר המלאכה עושה הרוח ודבר זה אפילו בנזקין פטור מ"מ בשבת חייב משום דזהו מלאכת מחשבת שכן דרך הזרייה ונתקיימה מחשבתו דניחא ליה במה שהרוח מסייעו (ב"ק ס'): (ערוה"ש שם סעי' כד)

⁴⁸ אע"ג שלכמה דברים חייב גם בלא מתכוין כמו לנזקין ועוד כדאיתא בב"ק כו ע"ב

⁴⁹ וכן היוצא מרשות היחיד לרשות הרבים ושכח שיש דבר בכיסו והוציאו מרשות לרשות אינו חייב על הוצאתו, מכיון ש"מלאכת מחשבת" אסרה תורה, דהיינו שיוציא חפץ מרשות לרשות במתכוון. וכן הנועל דלת של בית ונתברר לו שבעל חיים ניצוד בנעילתו פטור, ואין הוא חייב לפתוח את הדלת כדי לשחררו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

היתה⁵⁰ אבן מונחת לו בחיקו ולא הכיר בה מעולם ועמד ונפלה, והמיתה, בשגגה פטור מן הגלות, מפני שהוא קרוב לאונס.

יא. לענין עבד ... הרי שהיה רבו רופא ואמר לו כחול עיני וסימאה חתור לי שיני והפילה שיחק באדון ויצא לחרות רשב"ג אומר ושיחתה עד שיתכוין לשחתה

כבר התבאר במסכת קידושין דף כד: שעבד כנעני קונה עצמו בראשי אברים⁵¹, כיצד, עבד שמל וטבל לשם עבדות וסימא אדונו עינו והפיל את שיניו הרי זה יוצא לחרות, שכן כתוב בפירוש בפסוק (שמות כא פסוק כו כז) וְכִי יִכּוּ אִישׁ אֶת עֵין עַבְדּוֹ אוֹ אֶת עֵין אִמּוֹתָיו וְשִׁחַתָּהּ לְחִפְשֵׁי יִשְׁלַחְנּוּ תַחַת עֵינוֹ, וְאִם שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ שֵׁן אִמּוֹתָיו יִפֹּל לְחִפְשֵׁי יִשְׁלַחְנּוּ תַחַת שֵׁנוֹ וּדְרָשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ⁵² שיוצא לחרות בראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי.

ומדכתיב (שמות שם) וְשִׁחַתָּהּ בַּמַּפִּיק ה"א, אמרו חכמים זכרונם לברכה אינו חייב עד שיכוין לה לעין⁵³, משמע אף על פי שלא כיון לשחתה.

לפיכך אמרו שבכל אלו אינו יוצא לחרות עד שיעשה האדון דבר שיכוין לעין או לאותו אבר, לאפוקי אם כיון לזרוק אבן לבהמה ונפלה בעבד, וחתכה אצבעו, או הפיל שינו, אינו יוצא לחרות שהרי לא כיון לגוף העבד כלל, ולא עוד אלא אפילו כיון לגופו ולא כיון לעין, כגון שהושיט ידו למעי שפחתו וסימא עין עובר שבמעיה, אינו יוצא לחרות, אף על פי שכיון לגופו של זה העובר הא לא כיון לעין, אף על פי שכיון לטובתו של עבד כגון אם לא ידע דבר שנתכוין לו.

⁵⁰ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרקו הלכה יד

⁵¹ שו"ע ונו"ב יו"ד רסז כז

⁵² קידושין כד: כי יכה איש עבדו כלל, שן ועין פרט, לחפשי ישלחנו חזר וכלל, הרי כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש ראשי אברים שאינם חוזרים ומום שבגלוי, אף כל ראשי אברים שאינן חוזרין ומומין שבגלוי יוצא לחרות

⁵³ דעת התוס' ס"פ כיצד הרגל ובפ"ק דקדושין (דף כ"ד ע"ב) דא"צ כוונה וכן נראה דעת הרא"ש וכן מסקנת הטור עב"י וב"ח. ש"ך שם מו, ועיין ראשון לציון שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אבל אם היה רבו רופא ואמרה ליה כחול עיני וסמאה וכן אם היתה⁵⁴ שן העבד כואבת והיה רבו אומן ועקרה לו, יוצא לחירות, דהא מכל מקום כיון לאבר אף על פי שלא כיון לשחתה אלא לטובתה.

יב. הכיר בה ושכחה ועמד ונפלה ... לענין גלות חייב

היתה אבן בחיקו⁵⁵ והכיר בה ושכחה ועמד ונפלה והמיתה גולה, שני (במדבר לה פסוק יא) בַּשָּׁנָה, מכלל שהיתה לו ידיעה.

יג. נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע לענין נזקין חייב לענין ד' דברים פטור

אם נתכוין⁵⁶ לזרוק שתים וזרק ד' או ד' וזרק ח' והזיק, דינו כהיתה אבן מונחת לו בחיקו ופטור מד' דברים וחייב בנזק.

יד. לענין שבת מלאכת מחשבת בעינן

כבר התבאר שבשבת חייב רק במלאכת מחשבת הנעשית בכונה למלאכה זו שהוא עושה ולכן⁵⁷ מלאכת העברה ברשות הרבים בשבת, כדי לחייב את העושה אותה, יש לו להעביר חפץ לאורך ארבע אמות ברשות הרבים. אך אם נתכוון לזרוק את החפץ למרחק שתי אמות, כלומר זריקה שאין בה כל איסור, וזרקו ארבע אמות פטור, שהרי לא נתכוון לעשות מלאכה אסורה.

טו. לענין גלות אשר לא צדה אמר רחמנא פרט לנתכוין לזרוק שתים וזרק ד'

⁵⁴ ערך לחם שם

⁵⁵ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ו הלכה טו

⁵⁶ שו"ע ונו"כ תכא י

⁵⁷ אע"ג שלכמה דברים חייב גם בלא מתכוין כמו לנזקין ועוד כדאיתא בב"ק כו ע"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

נתכוון לזרוק⁵⁸ שתים וזרק ארבע⁵⁹, הרי הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט ואינו גולה.

טז. נתכוין לזרוק ארבע וזרק שמנה ... לענין שבת באומר כל מקום שתרצה תנוח אין אי לא לא

כבר התבאר במסכת שבת דף צז: שי"א⁶⁰ שהמתכוין לזרוק שמונה אמות ברה"ר, ונח החפץ בסוף ארבע, חייב. שהרי נעשה כשיעור המלאכה ונעשית מחשבתו, שהדבר ידוע שאין זה החפץ מגיע לסוף שמונה עד שיעבור על כל מקום ומקום, מכל השמונה. וי"א⁶¹ שאינו חייב שהרי לא נעשית כוונתו, ובשבת מלאכת מחשבת אסרה תורה שתתקיים מחשבתו.

אבל אם נתכוין⁶² לזרוק ארבע ונח החפץ בסוף שמונה, לכו"ע פטור, לפי שנה במקום שלא חשב שתעבור בו וכל שכן שתנוח, לפיכך אם חשב בעת זריקה שינוח החפץ בכל מקום שירצה חייב.

יז. זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור מאי טעמא מנא תבירא תבר

⁵⁸ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ו הלכה י

⁵⁹ משום דה"ה נתכוון לזרוק ארבע וזרק שמונה דתרוייהו ממעט הש"ס סו"פ כיצד הרגל מדכתיב אשר לא צדה וזה הוי רבותא אף על גב דתוך ארבע הכח מועט ומן ארבע ואילך נמי הכח מתמעט כמ"ש רבנו פ"ג מהל' רוצח ה"ב עיין שם. מרכבה"מ שם.

⁶⁰ רמב"ם שבת יג כא

⁶¹ רש"י ותוס'

⁶² עיין מרכבה"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף יז: ש הזורק כלי⁶³ מראש הגג ובעודו באויר קדם אחר ושברו, יש אומרים⁶⁴ שהזורק חייב⁶⁵ והמשבר פטור, ויש פוטרם⁶⁶ שניהם מספק, ואם זרק חץ או אבן על כלי וקדם אחר ושברו המשבר חייב⁶⁷.

⁶³ שו"ע ונו"כ שפ"ד, שמשעה שזרקו הראשון נחשב ככלי שבור, והוא דעת רש"י ותוס' ורוב ראשונים, ואף על גב דבעיא דרבא בדין דרסה על הכלי נשאר בספק, לא שבקינן פשיטתיה דרבה מפני ספיקו של רבא לעיל בדף יז: דרסה על הכלי ולא שברתו ונתגלגל למקום אחר ונשבר, הסתפקו, בתר מעיקרא אזלינן וגופיה הוא (והוי רגל) או בתר תבר מנא אזלינן וצורות ניהו, ובעי למיפשט מהא דאמר רבה זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור דאמרינן מנא תבירא תבר, וכתב רש"י דמדפטור המשבר, והזורק חייב אלמא בתר מעיקרא אזלינן, והואיל וסופו להשבר לכשינות, כמי ששברו דמי, וה"נ כיון שעומד להשבר ע"י דריסת גופה הו"ל כגופה. וכתבו התוס' שאם זרק חץ או אבן על הכלי ובא אחר ושברו פשיטא שהשובר חייב, ולא שייך לומר מנא תבירא תבר, והוכיחו כן דאל"כ לא משכחת דין ח"נ צורות, וסיימו התוס' שסברא פשוטה היא לחלק בין זורק אבן לזורק כלי עצמו. וכ"כ הנ"י בשם הרא"ש, ולא ביארו התוס' סברת החילוק, והב"ח כתב שהחילוק הוא בין עושה מעשה בגוף הכלי שיש לומר מנא תבירא תבר, משא"כ בזורק חץ על הכלי שאינו עושה מעשה בגוף הכלי, ובקצה"ח סי' שצ סק"א כתב לדייק מדברי הרא"ש שאינו סובר כסברת התוס', אלא שגם בזורק חץ בתר מעיקרא אזלינן, ועוד הוכיח כן מדברי הטושו"ע סימן תיח סעיף י. וגם מדברי הנ"י מדייק הקצה"ח דאשו משום חציו היינו כזורק חץ שבשעה שיצא החץ מתחת ידו השיב כאילו באותה שעה נעשה הכל ולא חשבינן מעשה דמכאן ולהבא, ובט"ז סי' שצ נראה שמשוה שיטת הרא"ש עם שיטת התוס', ודלא כהקצה"ח, וגם באולם המשפט האריך להוכיח דהתוס' והרא"ש לא פליגי. ומ"ש התוס' שאם גם בזורק חץ אמרינן מנא תבירא תביר היכי משכחת לה צורות, כתב הקצה"ח דכך הלכה היא דכל שאינו אלא כחו הו"ל בדין צורות. והאחרונים תמהו על הקצה"ח שמשוה"ח הגמ' בהא דאיבעיא לן דרסה על הכלי משמע שאם בתר מעיקרא אזלינן לא הוי צורות, אף על פי שאינו אלא כחו

⁶⁵ פירש"י דאיירי שבעל הכלי הוא הזורק, והרא"ש דחה דבריו שאם בעל הכלי עצמו הוא הזורק הרי אבידה מדעת היא וע"כ פירש שאדם אחר זרקו ולא הוצרך רבה לפרש דין הזורק כיון דאמר מנא תבירא תביר ממילא ידענא שהזורק חייב ועיין פתחי חושן בדיני אבידה פרק ד סעיף יב שנחלקו הפוסקים בדין אבידה מדעת אם נעשה הפקר, והביא שם מדברי הבית אפרים ובית הלוי שכתבו ליישב שיטת רש"י דלא מיקרי אבידה מדעת משום דכיון שזרקו כדי לשבר הרי לא רצה להפקירו עד שישתבר כדי לשכך יצרו. והנה"מ סימן רסא פירש דאיירי כשיש מצילין ולא הוי אבידה מדעת, ובשו"ת שו"מ מהדו"ג ח"ב סימן קנט כתב דס"ל לרש"י כהרמב"ם דאבידה מדעת לא הוי הפקר וע"י טבעה"ח סימן רסא ובמנח"פ שם.

⁶⁶ ש"ך שם כדעת הרמב"א, וכן דעת בעל המאור בשיטת הר"ף, וכן פירש הרמב"ן, אלא שלסברתו השניה לאו משום ספק הוא אלא מדינא שניהם פטורים, וכ"כ הרמב"ם בשם הראב"ד, ונראה דעת הש"ך שהוא ספק לגבי שניהם. והרמב"ן בדד"ג הסביר הטעם שהמשבר פטור אף על פי שגם לפטור המזיק, משום שעדיין לא נתחייב, ודמ"א לעושה טמון באש, ולפי"ז נראה דה"ה בזורק כלי מראש הגג וקדם הוא עצמו ושברו בעודו באויר פטור לדעת הרמב"ן, וצ"ע. ונראה דלא שייך דין מנא תבירא תביר אלא בזורק כלי על קרקע שבודאי ישבר, אבל באופן שיתכן שלא ישבר, לכו"ע לא אמרינן מנא תבירא, וכ"כ בכנה"ג שאם זרק על עפר תיחוח שאפשר שלא היה נשבר, המשבר חייב והזורק פטור. פתחי חושן שם הערה ל"ט

⁶⁷ ש"ך שם ס"ק כח כדעת התוס', וכן פסק בנ"י בשם הרא"ש, וכ"כ המאירי, וכפי שנתבאר לעיל, ועיין חו"א ב"ק סימן יא סק"ט שאם הזורק הוא הש"ו פטור השובר משום שאין החפץ בר דמים. וכתב הרש"ש ב"ק דף יז ע"ב שהמשבר כלי של חבירו ואח"כ נפלה דליקה באותו בית, שבלא"ה היה נשרף, חייב דהוי כזורק חץ, וכ"ש הוא, אלא שמסתפק באם כבר נפלה דליקה באותו חצר בשעה ששבר אם חייב, וע"י חו"א ב"ק סימן בסק"י, קהלות יעקב ב"ק סי' ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

יח. זרק כלי מראש הגג והיו תחתיו כרים או כסתות בא אחר וסלקן או קדם וסלקן פטור מאי טעמא בעידנא דשדייה פטור מפיסקי גיריה

הזורק כלי מראש הגג⁶⁸ והיו תחתיו כרים וכסתות שאילו נפל הכלי עליהם לא היה נשבר, ובא אחד וסילק הכרים בעוד הכלי באויר, ונפל הכלי ונשבר, יש אומרים⁶⁹ שהמסלק חייב מדינא דגרמי, ולגבי הזורק, יש אומרים⁷⁰ שאם היה לו לחשוב שינטלו הכרים גם הוא חייב, ואם המסלק הוא בעל הכרים פטור⁷¹, וי"א⁷² שגם הזורק וגם המסלק פטורים מדין גרמא, ואפילו הזורק עצמו שקדם וסילק הכרים פטור⁷³.

⁶⁸ פירש"י שמזריקתו פטור שהרי אין סופו לישבר עד שינטלו הכרים, ובנסילת הכרים פטור שאינו אלא גרמא, ומשמע מדברי רש"י דמ"ש וקדם וסילקן, היינו הזורק עצמו, וכתב הר"ף דלית הלכתא בהא כרבה, משום דס"ל דלא דיינינן דינא דגרמי, ואנן קיי"ל דדיינינן דינא דגרמי, וביאר הנ"י כונתו לחייב את המסלק מדינא דגרמי. אבל הזורק גם להרי"ף פטור, וכמ"ש בגמרא המעם דבעידנא דשדייה מיפסק גיריה. אבל התוס' כתבו בשם ר"י שאף לגבי המסלק אינו אלא גרמא, וביאר הרא"ש המעם שלא עשה מעשה בגוף דבר הניזוק. וכ"כ הראב"ד בהשגות, והמאירי כתב וז"ל שאין זה דומה לשורף שמרותיו של חברו, שהוא עושה מעשה שמפסיד, וכל שהוא עושה מעשה כגון שורף שטר או מראה דינר לשלחני וכיוצא באלו הוא בכלל דינא דגרמי וחייב, אבל בזו אינו עושה מעשה המפסיד אלא שמסלק את המציל, וכל שהוא כן אינו בכלל דינא דגרמי אלא גרמא בלבד, ע"כ. וב"מב"ם (פ"ו מה' חובל ומזיק הלכה ז), משמע שהזורק חייב מדינא דגרמי (או מדין גרמא), וגם המסלק, ולכן אם הזורק הוא בעל הכלי המסלק חייב בכל הנזק, ואם המסלק הוא בעל הכלי וגם בעל הכרים, הזורק חייב בכל הנזק, ואם הזורק והמסלק אינם בעלי הכלי והכרים, שניהם חייבים,

⁶⁹ שו"ע ונו"כ שפ"ג. וכדעת הר"ף והרמב"ם

⁷⁰ עפ"י פירושו הש"ג והב"ח בדעת הרמב"ם, ובדברי חיים דיני נזקי ממון סי' ה הקשה למה לא יתחייב המסלק כלפי הזורק מדד"ג, שבסילוקו גרם לו להתחייב, עיין שם.

⁷¹ גם זה לפירושו הש"ג והב"ח. כדין בא ונטל דליו

⁷² דעת התוס' כפי שנתבאר לעיל, וכתב הש"ך דאירי כשלא הגביהו, שאם הגביהו נעשה גזלן וחייב בהשבה, והחזו"א סימן ב ס"ק יב כתב דאפי' הגביהו פטור, כיון שבשעת זריקה אין כאן נזק, ואף על פי שחשב לסלק אה"כ הוי מחשבה לנזק, ודמיא למגביה כלי ע"ד להניחה ואח"כ שברו במקל, שאין בהגבהה משום מזיק וגזלן, משא"כ בדוחף מטבע לים שהגביה ע"ד לאבד

⁷³ רמ"א שם, ולפי מה שכתבתי לעיל מדברי המאירי אפשר דהיינו דוקא כשבשעת זריקה לא היה בדעתו לסלקן, ואפשר שגם התוס' סוברים כן, אבל החזו"א סי' ב ס"ק יא כתב שאפילו היה בדעתו לסלק אה"כ פטור, עיין שם במעמו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ובדין זה שזרק כלי והיו תחתיו כרים (ולאחר שסילק הכרים בא אחר ושברו בעודו באויר, ונראה בזה לכו"ע המשבר חייב, שבשעת זריקה לא היה עומד להשבר מחמת הכרים, ואינו בכלל מנא תבירא⁷⁴).

יט. הכוהו עשרה בני אדם בעשרה מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה כולן פטורין

כבר התבאר לעיל דף י: שהכוהו עשרה⁷⁵ בני אדם בעשר מקלות ומת בין שהכוהו בזה אחר זה בין שהכוהו כאחת כולן פטורין ממיתת בית דין, שני (ויקרא כד פסוק יז) וְאִישׁ בִּי יָבֹהַ כָּל נַפֶּשׁ אָדָם, עד שיהיה אחד שהרג כל הנפש, והוא הדין לדחפוהו שנים או שכבשוהו שנים לתוך המים, או שהיו רבים יושבים ויצא חץ מביניהן והרג, כולן פטורין.

⁷⁴ פתחי חושן שם פרק א הערה מ

⁷⁵ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

